

राष्ट्रीय किटकजन्य रोग नियंत्रण
कार्यक्रमाकरिता सर्वसाधारण क्षेत्राकरिता
केंद्र शासनाच्या हिश्याचा निधी
वितरणाबाबत....

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: साथरो- २०१५/प्र.क्र.२१/आ-५
जी.टी. रुग्णालय आवार, १० वा मजला,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ००९.
तारीख : २० मार्च, २०१५

वाचा -

- १) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (हि. ह व ज.रो.) पुणे यांचे क्र.ससंआसे/सोसायटी/निधी वितरित करणेबाबत/२०१५/पत्र/न.क्र.२२४२-४८ दि.२१/०१/२०१५
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.२५०१२/५/२००९-NRHM Finance, dt.१०/०२/२०१४
- ३) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.४-१०/२०१४-१५/NVBDCP/Accts/GIA (Part file) (I) दि.११/०७/२०१४ व दि.३१/०२/२०१४
- ४) सार्वजनिक आरोग्य विभाग शासन निर्णय क्र. राकिरो २०१५/प्र.क्र.३१/आ-५ दि.२९/०१/२०१५

प्रस्तावना

राष्ट्रीय किटकजन्य रोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत राज्यात डासांमार्फत प्रसारित होणाऱ्या हिवताप, हत्तीरोग, डेंगी ताप, जॅपनिज एन्सेफेलिटिस (मेंदूज्वर), चिकनगुनिया, सॅडफ्लाय मार्फत प्रसारीत होणारा चंडीपूरा एन्सेफेलिटिस तसेच पिसवांमार्फत प्रसारीत होणारा प्लेग या रोगांच्या नियंत्रणासाठी उपाय योजना राबविण्यात येतात. राज्यात राष्ट्रीय हिवताप नियंत्रण कार्यक्रम सन १९५३ पासून व राष्ट्रीय हत्तीरोग नियंत्रण कार्यक्रम १९५७ पासून राबविण्यात येत आहे. सन २००४ पासून उपरोक्त सर्व कार्यक्रमांचे एकत्रिकरण करून राष्ट्रीय किटकजन्य कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट्ये पुढीलप्रमाणे :

- अ) औद्योगिक व शेतकी कार्यावर हिवतापाचा परिणाम होऊ न देणे
 - ब) हिवताप डेंगीताप, मेंदूज्वर मुळे होणारे मृत्यूचे प्रमाण सन २०१२ पर्यंत ५० टक्के कमी करणे व रुग्णसंख्या नियंत्रणात ठेवणे.
 - क) सन २०१५ पर्यंत बाह्यलक्षणेयुक्त हत्तीरोगाचे निर्मूलन करणे.
- सदर कार्यक्रमांतर्गत नवीन हिवताप रुग्ण शोधण्यासाठी राज्यातील सर्व पाड्या, वाड्या, वस्ती, गावपातळीवर कर्मचाऱ्यांमार्फत किटकशास्त्रीय सर्वेक्षण केले जाते. यामध्ये स्थानिक आशा स्वयंसेवक/पाडा स्वयंसेवकाचा समावेश केला जातो. डेंगी, चिकनगुनिया व जे.ई. तापाच्या निदानासाठी राज्यातील विविध

भागात २३ सेंटीनेटल सेंटरची निर्मिती केली आहे. हिवतापाच्या चिन्हे व लक्षणाधारित संशयित रुग्णास क्लोरोफीन गोळ्यांचा तीन दिवसाचा उपचार आणि हिवताप रुग्णास क्लोरोफीन, प्रायमाक्विन व ए.सी.टी चा नवीन औषधोपचार पद्धतीनुसार समूळ उपचार केला जातो. तसेच डास नियंत्रणासाठी आरोग्य कर्मचाऱ्यांमार्फत व हत्तीरोग नियंत्रण पथकामार्फत ग्रामीण व शहरी भागात घरोघरी जाऊन किटकनाशक फवारणी, अळीनाशक फवारणी, जीवशास्त्रीय उपाययोजनांतर्गत गप्पी माशांचा वापर इत्यादी उपाययोजना करण्यात येतात, त्यामुळे वरील रोगांची रुग्ण संख्या नियंत्रणास मदत होते. हा कार्यक्रम योग्य रितीने राबविला जावा याकरिता राज्य/ जिल्हा/ तालुका/प्रा.आ. केंद्र स्तरावरून क्षेत्रीय भेटीद्वारे मूल्यमापन व संनियंत्रण केले जाते. विविध संवर्गातील आरोग्य कर्मचारी यांना किटकजन्य रोगाबाबत प्रशिक्षण देण्यात येते. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार जनतेमध्ये हिवताप, डेंग्यू कार्यक्रमाविषयी जनतेमध्ये जनजागृती, शालेय डेंग्यू जागृती मोहिम राबविण्यात येते. याशिवाय हत्तीरोग दूरिकरण करण्यासाठी राज्यातील ग्रामीण व शहरी भागातील संवेदनशील अशा लोकसंख्येच्या क्षेत्रात सामूहिक औषधोपाचार मोहिमेअंतर्गत गोळ्यांचे वाटप करण्यात येते. प्राप्त हत्तीरोग बाह्य लक्षणेयुक्त रुग्णांची अंडवृद्धी शस्त्रक्रिया करण्यात येते.

हा कार्यक्रम राष्ट्रीय आरोग्य अभियानाचा भाग असून मागील तीन वर्षात मंजूर पीआयपी नुसार कार्यक्रम राबविण्याकरिता केंद्र शासनाकडून प्राप्त होणारा निधी अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांना थेट प्राप्त होत होता. या कार्यक्रमासाठी केंद्र व राज्य हिश्याचे प्रमाण ७५ : २५ टक्के असे आहे. सन २०१४- १५ पासून केंद्र शासनाने निधी वितरणाबाबत धोरणात्मक बदल केला असून आता केंद्र शासनाचा निधी यापुढे राज्य शासनाच्या कोषागारात जमा होणार असून सदर निधी अर्थसंकल्पित केल्यानंतर त्याचे वाटप संबंधित कार्यक्रम अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांना करण्यात येणार आहे. सदर निधी राज्याच्या एकत्रित निधीद्वारे वाटप होण्याकरिता केंद्र हिश्याची ७५% रु. १९८४.०० लक्ष एवढा निधी (२२१० F२०१) या लेखाशिर्षातर्गत व राज्य हिश्याची २५% रु.१०९.०० लक्ष एवढा निधी (२२१० F२१९) या लेखाशिर्षातर्गत अर्थसंकल्पित करण्यात आला आहे. या कार्यक्रमाकरिता केंद्र शासनाकडून सर्वसाधारण क्षेत्राकरिता प्राप्त झालेला अनुदानाचा पहिला हप्ता रु. ३५९.२६ लक्ष निधी शासन निर्णय दि.२९/०१/२०१५ अन्वये वितरित करण्यात आला आहे. या कार्यक्रमाकरिता केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या अनुदानाची दुसऱ्या हप्त्याची रक्कम रु.१२५.७७ लक्ष वितरित बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय-

राष्ट्रीय किटकजन्य रोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत औषध, साधन सामुग्री, खरेदी, कंत्राटी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांचे वेतन जनजागृती अशा विविध बाबींवरील खर्च भागविण्यासाठी सन २०१४-१५ या वित्तीय वर्षात सदर कार्यक्रमाकरिता केंद्र हिश्याची ७५% अर्थसंकल्पित केलेल्या रु.१९८४.०० लक्ष इतक्या तरतूदीपैकी केंद्र शासनाकडून सर्वसाधारण क्षेत्राकरिता दुसरा हप्ता म्हणून प्राप्त झालेला रु.१२५.७७ लक्ष (अक्षरी रुपये एक कोटी पंचवीस लाख सत्याहत्तर हजार फक्त) इतका निधी वितरित करण्यास याद्वारे शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

सदरचा खर्च खाली दर्शविलेल्या लेखाशिर्षाखाली सन २०१४-१५ या वर्षासाठी मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

मागणी क्र. आर-१

२२१०, वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य

०६, सार्वजनिक आरोग्य

(८००) इतर खर्च

(०१)(२३) राष्ट्रीय किटकजन्य रोग नियंत्रण कार्यक्रम (केंद्र शासन ७५%)

(२२१० F२०१)

३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)

सदर अनुदानासाठी प्रशासकीय अधिकारी, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर रकमेचे देयक त्यांनी कोषागारात सादर करून विहित केलेल्या बाबीवर खर्च करण्यासाठी सदर रक्कम संबंधीत कार्यक्रम अधिका-याकडे सुपूर्द करावी. यासाठी सहसंचालक (अ व प्र), आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई यांना “नियंत्रक अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक क्र. २०१३ प्र.क्र.८५/२०१३/अर्थसंकल्प-३, दि.२५/४/२०१३ नुसार उपरोक्त निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र (UC) सादर केल्यानंतरच पुढील अनुदान वितरीत करण्यात येईल.

सदर शासन नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.३६/१४७२, दि.१०/०२/२०१५, वित्त विभागाच्या व्यय-१३ व अर्थोपाय शाखेने दिलेल्या सहमतीने अनौपचारिक संदर्भ क्र.३८२/अर्थोपाय दि.०३/०३/२०१५ अन्वये प्राप्त सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०३२५१६५३३९५०१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ज.सु.जाधव)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
२. आयुक्त (कु.क.) तथा संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
३. सहसंचालक, आरोग्य सेवा (हि. ह. व ज. रो) पुणे
४. सहसंचालक (अर्थ व प्रशासन), आरोग्य सेवा, मुंबई.
५. प्रशासकीय अधिकारी (आहरण व संवितरण अधिकारी), आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई

६. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र -१, मुंबई/महाराष्ट्र-२, नागपूर.
७. महालेखापाल, (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र -१, मुंबई/महाराष्ट्र-२, नागपूर.
८. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
९. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
१०. नियोजन विभाग (का-१४७२), मंत्रालय, मुंबई.
११. वित्त विभाग (अर्थसंकल्प), (व्यय-१३), (अर्थोपाय) मंत्रालय, मुंबई.
१२. सार्वजनिक आरोग्य विभाग (अर्थसंकल्प शाखा) मंत्रालय, मुंबई.
१३. सार्वजनिक आरोग्य विभाग (लेखा शाखा) मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवड नस्ती (आरोग्य-५).